

Beslutningsforslag nr. B 105. Fremsat den 20. januar 1988 af Tommy Dinesen (SF), Gade (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Inger Hårms (SF), Ole Henriksen (SF), Birgitte Husmark (SF), Ejner Larsen (SF), Stillingør (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om udbygning af Bedriftssundhedstjenesten for arbejdstagere inden for det grønne område

Folketinget pålægger regeringen at udbygge Bedriftssundhedstjenesten, således at også det grønne område, gartneri, landbrug og skovbrug, omfattes af pligten til at oprette Bedriftssundhedstjeneste efter de til enhver tid gældende regler og efter følgende nærmere retningslinjer:

1. Formål:

- at nedbringe det store antal døds- og arbejdsulykker i det grønne område væsentligt;
- at forebygge arbejdsmiljøskader, herunder erhvervssygdomme, nedslidning og arbejdsbetingede lidelser ved at bekæmpe påvirkninger i arbejdet, som fysisk eller psykisk virker skadelige;
- at fremme sikkerheden og sundheden både fysisk og psykisk for de ansatte inden for det grønne område.

2. Opgaver og funktion

Virksomhederne og sikkerhedsorganisationen skal som led i løsningen af sikkerheds- og sundhedsopgaverne gennem Bedriftssundhedstjenesten arbejde for at opfylde formålet i punkt 1.

Bedriftssundhedstjenestens opgaver tilrettelægges efter en vurdering af det grønne område eller den enkelte virksomheds arbejdsmiljømæssige problemer og er især følgende:

- registrere, analysere og vurdere arbejdsmil-

jøets påvirkninger samt de krav, som arbejdet og arbejdsforholdene stiller;

- rådgive ved planlægning af nye produktions- og ændringer af eksisterende;
- rådgive ved eller foretage arbejdshygiejniske målinger;
- rådgive ved indkøb af og kontrol med personlige værnemidler;
- medvirke til ergonomisk planlægning, der sigter mod tilpasning af arbejdsmiljøet og arbejdsprocessen til menneskets forudsætninger;
- forestå systematiske helbredsundersøgelser af særligt udsatte grupper eller enkeltpersoner med sigte som nævnt i punkt 1;
- forestå helbredsundersøgelser i øvrigt efter bestemmelser fastsat med hjemmel i arbejdsmiljølovens § 63;
- forestå helbredsundersøgelser efter fravær på grund af muligt arbejdsbetinget sygdom eller ulykkestilfælde;
- forestå helbredsundersøgelser ved ansættelse og rådgivning af den enkelte om muligt arbejdsbetingede helbredsproblemer og deres løsning, herunder placering af den enkelte og i begrænset omfang deltage i erhvervmæssig genoptræning og revalidering af erhvervshæmmede;
- medvirke ved undervisning og rådgivning i sundheds- og sikkerhedsmæssige og hygiejniske spørgsmål,
- medvirke til indsamling og revision af statistisk materiale om sikkerheds- og sundheds-

åbf000105988

forholdene i virksomhederne bortset fra virksomhedernes almindelige fraværskontrol;

- deltage i møder arrangeret af lokale fagforeninger, fagskoler m.fl.;
- sørge for information i fagpresse og andre medier og
- afholde informationsmøder for de tilsluttede om arbejdsmiljøspørgsmål.

3. Organisation

Bedriftssundhedstjenesten inden for det grønne område organiseres som branche-BST med et passende antal regionale branche-BST-centre, hvoraf ét center fungerer som hovedcenter, hvis opgave bl.a. er at indsamle og bearbejde oplysninger fra de regionale centre om arbejdsmiljøforholdene på virksomhederne.

Den enkelte virksomhed inden for det grønne område tilsluttes det regionale branche-BST-center ved en tiltrædelsesvedtægt. De

nærmere retningslinjer for branchecentrets opgaver på den enkelte virksomhed aftales mellem centeret og virksomheden, det vil sige sikkerhedsorganisationen eller ledelsen og de enkelte ansatte, i tiltrædelsesvedtægten.

Branchecenteret ledes af en bestyrelse, som er sammensat med ligelig repræsentation af de ansatte og de tilsluttede selvstændige erhvervsdrivende/virksomheder.

4. Tilslutning

Alle arbejdsgivere inden for det grønne område er forpligtet til at tilslutte sig branche-BST for det grønne område.

5. Finansiering

Udgifterne ved drift og oprettelse af BST afholdes af virksomhederne. Foranstaltninger, der iværksættes af BST, må ikke medføre udgifter for de ansatte.

Der kan ydes statstilskud til oprettelse af BST.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Udbygningen af Bedriftssundhedstjenesten blev standset i 1983 af den daværende arbejdsminister. Begrundelsen var, at ministeren ønskede at undersøge, hvordan BST fungerede i de brancher, der var blevet tilsluttet.

De oprindelige intentioner var ellers, at BST skulle sikres en udbygning på ca. 75.000 arbejdstagere pr. år begyndende med de mest risikobelastede brancher.

Der foreligger i dag en række rapporter på baggrund af undersøgelser af BST-centrenes funktion bl.a. fra Socialforskningsinstituttet og Institut for Arbejds miljø ved Danmarks Tekniske Højskole. Derfor fremsatte Socialistisk Folkeparti i folketingsåret 1986-87 (1. samling) et beslutningsforslag (B 63) om ændret og styrket Bedriftssundhedstjeneste. Arbejdsministeren har på baggrund af sine udtalelser ved behandlingen af beslutningsforslaget igangsat udbygningen af BST-centrene; men Socialistisk Folkeparti mener dog, at de oprindelige intentioner med en udbygning af BST begyndende med de mest risikobelastede brancher skal opfyldes. Dette er baggrunden for dette beslutningsforslag om udbygning af BST med det grønne område, der har en af de højeste dødsulykkesrisici af alle områder.

Erhvervene i det grønne område, gartneri, landbrug og skovbrug, anses i al almindelighed for at være sunde erhverv ude i den fri natur. F.eks. er selvstændige landmænd da også den erhvervsgruppe, der har den højeste gennemsnitlige levealder. Bortset fra at mange faktorer influerer på levealderen, er netop den traditionelle opfattelse af det grønne område som sunde erhverv medvirkende til arbejdsmiljøproblemerne.

Den daglige arbejdsdag inden for det grønne områdes erhverv er i dag meget anderledes end arbejdsdagen for bare 20 år siden. Produktionen er ofte stærkt specialiseret, hvilket forøger arbejdsmiljøproblemerne. Alsidigt arbejde slider alt andet lige mindst på helbredet.

Samtidig er arbejdet blevet stærkt mekaniseret med ofte meget farlige maskiner. Langt størstedelen af maskinulykkerne skyldes, at maskinerne på grund af arbejdspress eller uvidenhed anvendes forkert eller i strid med forskrifterne.

Da det grønne område næsten udelukkende består af små arbejdspladser, er der uhyre få steder ansat de 10 personer, der kræves, for at de ansatte kan vælge en sikkerhedsrepræsentant. Dette bør ikke undervurderes, da det betyder, at der finder meget lidt organiseret sikkerhedsarbejde sted inden for det grønne område. Af Arbejdstilsynets ulykkesstatistikker fremgår det, at jo mindre virksomhederne er, jo højere er ulykkesfrekvensen.

Behovet for at forbedre arbejdsmiljøet inden for det grønne område fremgår klart af Arbejdstilsynets ulykkesstatistikker. I 1985 forekom der således 28 dødsulykker inden for det grønne område ud af i alt 79 dødsulykker for alle erhverv. På trods af at det grønne område kun har lidt over 7 pct. af arbejdsstyrken, har området over 35 pct. af dødsulykkerne. Det svarer til en overdødelighed for det grønne område på 400 pct. i forhold til gennemsnittet i øvrige erhverv!

Hvad angår arbejdsulykker uden dødelig udgang, udgør anmeldte arbejdsulykker inden for det grønne område kun mellem 2 og 3 pct. af samtlige anmeldte arbejdsulykker. Dette hænger dog uden tvivl sammen med, at der er en lavere anmeldelsesgrad af ulykker inden for dette område end for ulykker inden for andre på grund af manglende sikkerhedsorganisation og et stort antal selvstændige, som normalt ikke anmelder ulykker, som de selv udsættes for.

Den lavere anmeldelsesgrad for det grønne områdes arbejdsulykker ses bl.a. også af, at anmeldte arbejdsulykker inden for området medfører dobbelt så mange fraværsdage som gennemsnittet. Forskellige undersøgelser anslår, at kun mellem 10 og 30 pct. af de anmeldelsespligtige ulykker i det grønne område rent faktisk anmeldes.

Arbejdstilsynet har igangsat en kampagne, der skal vare fra 1987 til 1990, specielt med det formål at nedbringe antallet af dødsulykker i landbruget. Denne

kampagne må betegnes som højst tiltrængt, idet Arbejdstilsynet hidtil kun har anvendt mellem 2 og 3 pct. af den samlede besøgstid på hele det grønne område. Det er således ikke ualmindeligt, at der kan gå 20 år mellem, at en virksomhed i det grønne område får besøg af Arbejdstilsynet.

Efter forslagsstillernes mening har Arbejdstilsynet dog heller ikke haft de tilstrækkelige ressourcer til at foretage et tilstrækkeligt tilsyn. Derfor har Socialistisk Folkeparti da også flere gange stillet forslag om at tilføre Arbejdstilsynet flere økonomiske midler.

Generelt, men særlig udtalt på landbrugsområdet, kan den nuværende regerings ønske om at holde arbejdsgivernes omkostninger nede aflæses i en meget mangelfuld indsats på arbejdsmiljøområdet. Regeringen må så også påtage sig ansvaret for konsekvenserne af dette.

Konkret valgte regeringen ved den daværende arbejdsminister f.eks. efter pres fra Landbo- og Husmandsforeningerne i 1983 at udskyde et længe forberedt forbud mod anvendelse af traktorer uden styreværn på ubestemt tid. Siden da er der sket adskillige dødsulykker med traktorer uden styrtværn. Af en undersøgelse af 162 traktorulykker, refereret i Ugeskrift for Læger (nr. 43 af 20. oktober 1986 s. 2777 ff.) fremgår det, at Arbejdstilsynets krav ikke var overholdt i mindst 29 tilfælde, at kun 6 pct. af ulykkerne blev anmeldt, og at der blev optaget politirapport i 3 tilfælde. I en anden undersøgelse om børnedødsfald ved ulykker med traktorer og traktortrukne redskaber refereret i samme nr. af Ugeskrift for Læger (s. 2780 ff.) udtaler lægerne i øvrigt: »Den eksisterende lovgivning for traktorer uden styrsikkert føreværn er så restriktiv, at det er tvivlsomt, om ejerne overhovedet vil kunne udnytte maskinerne med udbytte, hvis de skal overholde den. Det kan derfor kun beklages, at disse traktorer i 1983 fik forlænget levetid.«

Reglerne for brug af traktorer er dog ikke de eneste, der overtrædes i landbruget. Regler for brug af bekæmpelsesmidler overtrædes konsekvent, idet der ikke udarbejdes arbejdspladsbrugsanvisninger, inden arbejdet påbegyndes. Ligeledes sker der hundredvis af overtrædelser, når unge under 18 år systematisk arbejder mere end 39 timer om ugen. Der bør ske en betydelig stramning af sikkerhedsreglerne for landbruget og en holdningsændring til disse. Hidtil har landbrugsorganisationerne ensidigt modarbejdet forsøg på at lave strammere regler. Denne kortsigtede politik er lykkedes udmærket og er blevet opfattet

som en sejr for organisationerne. Mens man har glædet sig over at slippe økonomisk billigt, har man lukket øjnene for konsekvenserne, de menneskelige omkostninger, som ikke kan gøres op i penge.

Bemærkninger til forslagets enkelte punkter

Ad 2

Da det grønne område består af mange små virksomheder, som skal besøges, burde der ansættes flere i BST-centrene for at opfylde de opgaver, der er på området sammenlignet med eksisterende BST-centre. Hvert center skal udstyres med tilstrækkelige tekniske og medicinske faciliteter.

BST har oplysningspligt med hensyn til alle relevante informationer om eventuelle arbejdsmiljøproblemer til sikkerhedsorganisationen, de ansatte og arbejdsgiverne i medlemsvirksomhederne og over for offentlige myndigheder såsom Arbejdstilsynet, arbejdsmedicinske klinikker m.v.

Der skal være jævnlig kontakt mellem branche-BST på landsplan og Direktoratet for Arbejdstilsynet og mellem de lokale BST-centre og de lokale kredse af Arbejdstilsynet med henblik på at koordinere viden og resultater og diskutere arbejdsmiljøproblemer på det grønne område.

Ad 3

Den foreslåede model, en branchebedriftssundhedstjeneste med regionale branchecentre, anses for at kunne imødekomme det grønne områdes behov bedst muligt, idet der vil kunne oparbejdes særlig ekspertise til denne branches særlige problemer.

Ved ca. 45.000 ansatte inden for det grønne område vil der ud fra en målsætning om minimum 5.000 ansatte/center formentlig kunne oprettes 8 regionale centre heraf 1 hovedcenter. Branche-BST er nærmere beskrevet i Arbejdstilsynets vejledning.

Valg af bestyrelsesmedlemmer i branche-BST bør ske ved direkte valg af henholdsvis de tilsluttede selvstændige erhvervsdrivendes/virksomheders repræsentanter og de ansattes repræsentanter.

Ad 5

De nærmere regler for tilskud fremgår af Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 288 af 22. juni 1978, som ændret ved bekendtgørelse nr. 365 af 13. august 1980 om bedriftssundhedstjeneste.